

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу **Петрука Андрія Петровича** на тему **«Оптимізація методичної складової системи фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів»**, подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Актуальність. Якість бойової підготовки знаходиться у прямій залежності від якості навчання. У вищих військових навчальних закладах курсантам – майбутнім офіцерам необхідно формувати методичні навички у проведенні занять із різних розділів бойової підготовки, у тому числі з фізичної підготовки. Однак у щорічних звітах державної екзаменаційної комісії зазначається низький рівень методичної підготовленості випускників вищих військових навчальних закладів, а саме: слабкі теоретичні знання основ фізичного виховання; недостатні вміння з організації та проведення форм фізичної підготовки; невміння застосовувати засоби фізичної підготовки з метою вдосконалення бойової підготовки. Вказані недоліки підтверджуються й експериментальними дослідженнями багатьох вчених, у яких встановлено, що у досягненні мети фізичної підготовки підлеглим особовим складом та підрозділом велике значення належить командирові підрозділу, рівню його методичної та фізичної підготовленості.

З огляду на це тема дисертаційної роботи Петрука А. П. «Оптимізація методичної складової системи фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів» є актуальною для теорії і практики фізичної підготовки військовослужбовців.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота Петрука А. П. виконана відповідно до тем НДР: «Модель фізичної підготовки у Збройних силах України зразка 2017 року та перспективи її розвитку», шифр – «Перспектива – ФП» (номер державної реєстрації 0101U001568) та «Обґрунтування критеріїв і показників визначення психофізіологічних можливостей військовослужбовців під час ведення бойових дій», шифр – «Можливість» (номер державної реєстрації 0101U001767). Роль автора у виконанні вказаних тем полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці програми методичної складової системи фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів.

Ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, підтверджується необхідним і достатнім обсягом фактичного матеріалу та обсягом вибірки. Зібраний у результаті педагогічних тестувань матеріал оброблено адекватними методами статистичного аналізу і представлено в

роботі достатньою кількістю таблиць, дані яких дозволяють стверджувати про достовірність зроблених висновків та практичних рекомендацій.

В дисертаційній роботі здобувачем використано відповідні методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, соціологічні методи, методи математичної статистики.

Проведення дисертантом поетапного дослідження дало змогу узагальнити та систематизувати отримані дані, розробити практичні рекомендації, дійти закономірних висновків. Цифрові показники дозволяють визначити достовірність наукових положень дисертаційної роботи. Сформульовані висновки теоретично обгрунтовані.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що:
вперше

- обгрунтовано і розроблено авторську програму методичної складової системи фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів, у якій поетапно розкривається її структура та зміст у процесі фізичного виховання з урахуванням особливостей застосування військових підрозділів в сучасних умовах діяльності Збройних Сил України;

- визначено зміст методичних завдань та методичних карток з фізичної підготовки для курсантів від першого до четвертого року навчання у вищих військових навчальних закладах з урахуванням особливостей військово-професійних завдань та дій за призначенням;

- експериментально доведено позитивний вплив розробленої автором програми методичної складової фізичної підготовки на формування готовності майбутніх командирів військових підрозділів до організації і проведення різних форм занять у підлеглих підрозділах;

- розширено напрями формування методичної складової в процесі фізичної підготовки курсантів – майбутніх командирів військових підрозділів з навчальних дисциплін військово-професійного спрямування та напрями її оптимізації у вищих військових навчальних закладах;

Доповнено наукові здобутки щодо впливу методичної підготовленості керівника форм фізичної підготовки на рівень фізичної підготовленості військовослужбовців підлеглого підрозділу;

Набули подальшого розвитку результати наукових досліджень щодо напрямків оптимізації методичної складової фізичної підготовки курсантів для виконання професійних завдань за призначенням.

Значущість наукової праці для науки і практики полягає у впровадженні авторської програми методичної складової системи фізичної підготовки курсантів, як майбутніх керівників форм фізичної підготовки у військових частинах, доведенні її високої ефективності; розробленні практичних рекомендацій щодо покращання фізичної та методичної підготовленості військовослужбовців.

Результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес трьох вищих військових навчальних закладів (Військовий інститут Київського

національного університету імені Тараса Шевченка; Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»; Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного).

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях.

За результатами дисертаційного дослідження здобувачем опубліковано 16 наукових праць, серед яких 7 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у міжнародному виданні, що входять до наукометричної бази «Scopus» (у співавторстві), 3 виконано одноосібно.

Дисертаційна робота Петрука А. П. складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел і додатків. Текст дисертації викладено на 288 сторінках, з яких 181 сторінка основного тексту. Робота містить 24 таблиці та 34 рисунки. Здобувачем використано 229 літературних джерел, 43 з яких іноземними мовами.

У вступі дисертантом обґрунтовано актуальність теми, представлено зв'язок дослідження з науковими програмами, планами і темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; подано інформацію про апробацію результатів та публікації за матеріалами дисертаційного дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади використання методичної складової у навчанні курсантів – майбутніх керівників форм фізичної підготовки» проаналізовано та узагальнено результати досліджень провідних науковців з фізичної підготовки військовослужбовців. Представлено теоретичні та методичні підходи до фізичної підготовки курсантів, їх значення для формування професійних якостей майбутнього офіцера – керівника форм фізичної підготовки.

У другому розділі «Методи та організація дослідження» дисертант висвітлює та описує підібрані сучасні методи дослідження, які були застосовані для розв'язання поставленої мети та завдань дисертаційної роботи, а саме: теоретичний аналіз та узагальнення літератури; педагогічне спостереження; педагогічне тестування; педагогічний експеримент; соціологічні методи; методи математичної статистики.

Дослідження проведено на базі Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного з 2012 по 2017 рр. у чотири етапи. На першому етапі (серпень 2012 – травень 2013 рр.) були визначені об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження, розроблено програму подальшої науково-дослідницької роботи. На другому етапі (червень 2013 – грудень 2014 рр.) проведено констатувальний експеримент, який складався з: визначення рівня фізичної, методичної, теоретичної, психологічної

підготовленості, проведення анкетування та опитування курсантів (n=584) і фахівців фізичної підготовки та спорту (n=30). Науково обґрунтовано та розроблено програму методичної складової системи фізичної підготовки курсантів. На третьому етапі (січень 2014 – березень 2017 рр.) проведено формувальний педагогічний експеримент. Було визначено ефективність експериментальної програми за результатами тестування курсантів (ЕГ, n=30), (КГ, n=30). На четвертому етапі (березень – вересень 2017 р.) проведено математичну обробку даних контрольних випробувань і визначено ефективність запропонованої програми, сформульовано висновків і практичні рекомендації, оформлено роботу.

Третій розділ «Рівень сформованості методичних вмінь та навичок курсантів і офіцерів – керівників форм фізичної підготовки» присвячений отриманню даних про рівень методичної, теоретичної, фізичної підготовленості курсантів та офіцерів. Визначено рівень методичної підготовленості випускників за підсумками звітів результатів державних екзаменів з навчальної дисципліни «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка». Встановлено, що лише 58 % курсантів-випускників методично підготовлені, а 42 % курсантів-випускників методично не підготовлені. Встановлено, що в методично підготовлених офіцерів у військових частинах результати оцінки індивідуальної фізичної підготовленості на 41 % кращі порівняно з методично непідготовленими і на 53 % кращі порівняно з оцінками підрозділів методично непідготовлених офіцерів. Проведений аналіз дозволив встановити, що чим вищий рівень методичної підготовленості командира підрозділу, тим вищий рівень фізичної підготовленості їх підлеглого підрозділу. Результати констатувального експерименту засвідчили про низький рівень методичної підготовленості військовослужбовців, що негативно впливає на рівень фізичної підготовленості підпорядкованих підрозділів і ефективність виконання військово-професійних завдань.

У четвертому розділі «Обґрунтування структури та змісту програми методичної підготовки курсантів та перевірка її ефективності» подано програму формування методичної підготовленості курсантів різних курсів навчання в процесі фізичної підготовки. Сутність авторської програми полягає у поетапному формуванні методичних вмінь та навичок відповідно до завдань військово-професійного спрямування. За результатами формувального експерименту виявлено достовірно вищий рівень методичної підготовленості курсантів ЕГ наприкінці дослідження, порівняно як із вихідними даними, так і з показниками із КГ. Встановлено, що впровадження в освітній процес програми методичної складової системи фізичної підготовки курсантів позитивно впливає не лише на вдосконалення методичної та фізичної підготовленості, а й дозволяє покращити успішність навчання курсантів ЕГ.

В п'ятому розділі дисертації «Аналіз та узагальнення результатів» представлено три групи даних: ті, що підтверджують, доповнюють наявні результати та абсолютно нові з проблеми дослідження, які окреслюють ступінь вирішення завдань дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота є завершеною працею. Автореферат за змістом відтворює основні положення дисертаційної роботи та є ідентичним.

Оцінюючи загалом дисертаційну роботу, дозволю собі зробити наступні зауваження та побажання:

1. В дисертації та авторефераті зустрічаються різні назви авторської програми:

- авторська програма методичної складової системи фізичної підготовки курсантів;
- авторська програма методичної складової фізичної підготовки курсантів;
- авторська програма оптимізації методичної складової фізичної підготовки курсантів;
- програма формування методичної підготовленості;
- перевірка ефективності авторської програми методичної складової системи фізичної підготовки курсантів щодо формування методичних умінь та навичок дозволяє стверджувати про можливість впровадження запропонованих нами технологій у навчально-виховний процес вищих військових навчальних закладів.

2. У авторефераті не розкрито, що малося на увазі під структурою методичної складової (стор. 2, 8).

3. Незрозумілим є 4-й пункт новизни (стор. 4).

4. Незрозуміло, яким чином відбувалося формування ЕГ і КГ? За якими критеріями формувалися вибірки?

5. Третій і четвертий пункти відмінностей авторської програми від чинної нічим не відрізняються між собою. А пункт 3 не є відмінністю взагалі, так як повторює вимоги НФП.

6. У констатувальному експерименті рівень методичної підготовленості визначався у відсотках «методично підготовлених» і «методично не підготовлених» курсантів. У формуальному – у балах.

7. В дисертації та авторефераті чітко не пояснено, чому у курсантів ЕГ наприкінці навчання виявлено достовірно кращі показники фізичної підготовленості, тривожності, психічної стійкості, успішності навчання та лідерські якості? Відбувається лише констатація факту.

8. В дисертації зустрічаються помарки та огріхи щодо пунктуації, граматики, стилістики, термінології.

Слід відзначити, що вказані зауваження не знижують наукової цінності та практичної значущості дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертаційне дослідження Петрука А. П. на тему «Оптимізація методичної складової системи фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів» є актуальним, самостійним і завершеним, має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість, що в сукупності вирішує конкретні наукові завдання в галузі фізичного виховання. Структура, зміст дисертації, отримані результати та наведені висновки відповідають вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

доцент кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова
кандидат наук з фізичного виховання та спорту

К. В. Пронтенко

Підпис Пронтенка К. В. засвідчую.
ТВО начальника відділу персоналу та стройового

підполковник

В. Ю. Кісельов